

SZÉKELYFÖLD.

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Szerkesztő- s kiadóhivatal:
K.-Vásárhelyt a könyv-
nyomdában, Csik-Szeredán
T. Nagy Imre szerkesztő
lakásán.

Megjelenik: vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton.
Előfizetési díj: egy évre 6 frt, fél évre 3 frt,
negyed évre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára helyben 3 kr.

Hirdetések és nyílt-terek
árszabály szerint felvétel-
nek a kiadóhivatalban
Cs.-Szeredán és Kézdi-Vá-
sárhelyt.

Előfizetési felhívás.

Az 1881. december 18 án kelt s kiosztott felhívás értelmében előfizetést nyitunk a „Székelyföld“ czimű közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenként jelenlegi nagyságában 4-szer megjelenő hirlapra, a következő árakkal:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.

Előfizetések február 1-től számítva is elfogadhatnak. Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba és pedig K.-Vásárhelyt a nyomdába, vagy Csik-Szeredába T. Nagy Imréhez küldendők, vidékről legezelszerűbben postautalvánnyal.

K.-Vásárhelyt, 1882. február 1.

A „Székelyföld“ kiadó hivatala.

Táviratok.

— Magyar távirati iroda Budapesten. —

Bécs, febr. 1. Január 30-án a Narenta partján 1000 felkelővel katonáink megütköztek, jelentékeny veszteség után visszavonultak. Ugyanazon napon Svorcsán magaslaton félóraig ütközet volt.

Sofia, febr. 1. Hirowo az összes orosz consulokat egybehívta Bulgáriában, hogy az orosz ellen-szenvre vonatkozó pétervári utasításokat velük közölje.

Mi újság?

A közös kormány a delegációk elé terjesztett jelentésében a mozgalom elnyomására, mint rendkívüli hadi szükségletet, 8 milliónyi hitelt kér.

A magyar delegáció jan. 28-án tartá első ülését. Elnök: Haynald Lajos bibornok-érsek; jegyzők: Baross Gábor és Hegedüs. Jelen voltak a közös miniszterek; a magyar kormány részéről: Tisza Kálmán kormányelnök, Szapáry Gyula gr. pénzügyminiszter és Oreczy Béla báró.

Elnök: Tisztelt országos bizottság! Csak néhány hónapja, hogy ezen „fejedelmi székvárosból“ ama megnyugtató hiedelemben távoztunk, hogy tekintve hazánk vagyoni állását és ennek irányában a közös ügyek

terén felmerülő igényeket, valóban nehéz, de hazañas kötelességet teljesítve, végleg megfeleltünk ama kiküldetésnek, melylyel kedves magyar honunk országgyűlése minket a közösügyi bizottságba választván, megtisztelt — és ime: a dolgok másként fordultak. Előre nem látott események előre nem látott újabb működésre kényszerítettek minket. A monarchia délnyugati részében és a vele határos okkupált tartományokban lázongó mozgalmak merülven fel, ezek oly intézkedéseket és oly költségeskedéseket tettek szükségessé, melyeket alkotmányszerűen csak a monarchia mindkét országgyűlése delegációjának hozzájárulásával lehet megtenni. Felséges urunknak fejedelmi gondnoksága és kormányainak alkotmányhűsége felhívtak tehát minket, hogy tisztünket teljesítsük és mi engedelmeskedve a fejedelmi felszólításnak, megjelentünk, hogy tegyük azt, a mit ily körülmények közt kötelességünknek ismertünk. A t. bizottság már megalakult, megalakult az egész országgyűlési ülészak tartamára; az elnökség meg van választva; a jegyzői kar is, a háznagy és az albizottságok, kik ezen vagy amazon czimen külön tisztet végezni hivatvák, — ezen megválasztás nyomán helyeik elfoglalására és tisztök teljesítésére felhívom.

Bejelentetik a közös hadügyér új képviselője: Pápay Sándor vezérkari őrnagy.

Szlávy József közös pénzügyminiszter: „A monarchia déli részében és az okkupált tartományokban, a mint a t. orsz. bizottság előtt tudva van, lázas mozgalmak keletkezvén, ezeknek lehetőleg gyors és sikeres elnyomására kivételes hadi készülétek és intézkedések váltak szükségessé. Az ezen hadikészülétek és intézkedésekre s az annak következtében szükségesé vált költségekre vonatkozó előterjesztést van szerencsém a t. orsz. bizottságnak átnyújtani azon kéressel, hogy az ügyrend 16. szakasza értelmében azt előkészítés végett az albizottsághoz utasítani méltóztassék.

Tisza Lajos indítványozza, hogy azon utasítással adassék ki a négyes albizottságnak, hogy ha szükségesnek találná, azt a hadügyi albizottsághoz utasítsa. Az indítvány elfogadattván, elnök a négyes albizottságot a nyilvános ülés után értekezletre hívta össze.

Ezzel az ülés végét ért.

A gaczkoi, kevezinjei, foinikai, stoláci, bileki, posavinai, visegrádi, zubezii, krivosjei és novibazári fölkelők számát 15,000-re becsülik, ezek közt van Milanov Markov vajda vezetése alatt 5000 montenegrói, kik a grahovói, nikšići, banjanii, nyegusi, esermicsei bjelovavloviczi, és bekkai körületekből Hercegovinába és a Krivosjéba vonultak, hova fegyvert, élelmi szereket, teherhordó állatokat és két hegyi úteget vittek magukkal. 200 marhával együtt indultak a fölkelő háboruba.

*

Triesztből jelentik a N. Fr. Presse-nek: A felkelés folyton nagyobb mérvet ölt, kivált Hercegovinában. Jovanovics altábornagy Hercegovinába készül utazni. A hírek Montenegro magatartása felől igen kedvezőtlenek.

*

Trojnov Planinától délnyugatra f. hó 25-én két gyalogos zászlóaljat menetközben 300 főből álló felkelő csapat megtámadott. Heves összeütközés történt. A felkelőket nagy veszteséggel visszaverték. Katonáink vesztesége 11 ember.

Új iskolaépületeink némely fogvatkozásai.

(Folytatás.)

Fontos dolog iskolateremben a világosság. Nagy befolyása van ennek úgy a testi, mint a szellemi nevelésre, valamint a tanításra. Mindenki tudja, hogy sötét helyen levő növény satnya, nyomorék marad; nemkülönben van ez a gyermek testével is: a gyermeknek testileg való erőteljes kifejlődésére szintén egyik föl-

tétel a kellő világos helyen tartózkodás. Megkívánja az elegendő világosságot különösen legbecsesebb érzékszervünk, a szem; a sötétség, homályosság ezt erőtlenné, rontja, elkészíti az időnap előtti elfélszegülésre; a kellő mennyiségű s minőségű világosság jótékonyan hat rá, megadja neki fejlődésében azt az erőteljességet, épséget, mely az elromlástól huzamos korig megőrzi. Mindenki tudja azt is, hogy derült időben a lélek is derült, míg komor, zord időben lelkünket is komorság fellege borítja. Hasonló tünemény jelentkezik a gyermekre nézve az iskolateremben; mert ha ez szép világos, a gyermek kedélyére vidámitólag hat, ha pedig sötét, akkor nyomasztó lehangolt-ságot áraszt szét a gyermekek lelke fölött. A komorság pedig egyáltalában káros a gyermek lelki fejlődésére; mert noha szükséges, hogy a növendéket holmi keserűségek is ériék, s hogy ériék, arról az élet gondoskodik is, — de átlag vidám kedély hangulatban kell a gyermeknek napjait élnie; csak az ilyen hangulatban tartott szívben vernek gyökeret a nemes érzelmek és erények, míg az elbutult gyermekkedély a sötét érzelmeknek, gonosz tulajdonságoknak lesz dús termő helye. Az oly iskolaszobák tehát, melyekben valami lebujjba illő félvilágosság kinlódik, hátráltatják a gyermekek jellemének üdvös irányu fejlődését, de — tegyük hozzá — hátráltatják az értelmi fejlődést s a sikeres tanítást és tanulást is. Hátráltatják a sikeres tanulást is közvetlenül, a mennyiben kellő világosság szűkében az oktatásbeli foglalkozások vagy sehogy, vagy csak tökéletlenül végezhetők; hátráltatják közvetve, a tanuló lelkének lehangoltta, komorrá tétele által, a minő állapotban a lélek sohasem oly fogékony a tanulásra, mint a nyugodt, vidám hangulatban. Az iskola kellő világosságának megítélésénél

A „Székelyföld“ tárczája.

A székely bócsuja.

(Genre.)

Csekély hóval fedett uton
Görözdöl a négylábu szán,
Előtte két üdő tulok
Csak osingolyázni tud csupán.

Mellettök a nagy füstököt
Vető gazdát úgy nézheted,
Miként szeszgyár kéményit a
Melléképületek felett.

A szánon ülés és azon
Szép csikos héjju párna van
És macskaprémés zöld suba
A rajta ülő anyjokon.

Az asszonyon kívül egyéb
A szánderekba nincs teher;
A férj gyalog megy, részire
Azon nem volna szinte hely.

Igy mendegélnek csendesen
A csikpálfalvi bócsura
A rózsaképi asszony és
Pipás kedélyü jó ura.

Mehetnének talán gyalog?

Nő is tehetne ily utat;

Apróra lépnek a tinók:

Mért hát a késleges fogat?

A jámbor emberpár emigy

A templomtól elkéshetik;

Az meglehet; d' a bócsura

Ő még korán elérkezik.

Pálinka és kürtös kalács

S ha éjbe nyúl a lakoma:

Ezt tartja teljes bócsunak

Az ünneplő székely koma.

S míg tart a hosszas tisztelet

A házigazda asztalán,

Ama fogatra nézve is

Megfajtetődik a talány:

A nő körül jó székelyünk

Menet lovagként udvarol;

Jövet a nő hajt; férjura

— Szánján felöntve garadol.

spó.

a világozágnak nemcsak mennyiségét, hanem minőségét, azaz irányát is szemügyre kell venni. Mennyiségét tekintve újabb iskoláink ellen alig emelhető kifogás, minőségét véve már nem lehet ezt általában elmondani. Az egyedüli czélszerű világozás az, mely egy oldalról, nevezetesen a gyermekek bal keze felől hat be. A jobb kéz felől jövő írás alkalmával a kéz árnyékát az írásra veti, mi a szemnek alkalmatlan; a több oldalról eredő kápráztatja a szemet; a gyermekkel vagy a tanító rendes állásával átellenben levő ablakok rontják a gyermekeknek, illetőleg a tanítónak látását. Ha ezeket iskoláink meggondolják, akadni fog közöttük olyan, mely kénytelen lesz bevallani, hogy: Bizony nem vagyok egészen ártatlan!

Csik-Somlyó, 1882. január.

(Vége következik.)

Földes József.

Bálkrónika.

A kézdivásárhelyi kaszinó-bál, mely évek hosszú során át a városi és vidéki elegáns világ gyűlhelye szokott lenni, az idén teljesen megbukott. Megbukott azok részvétlensége folytán, kik legelső sorban lettek volna hivatva e kulturális intézményt támogatni és pártolni. Tisztelt uraim! kik oly előszeretettel szokták magukat e város értelmiségének mondani — nem hangzatos frázisokkal, hanem tettekkel lehet az egyleteket fenntartani! A helyett, hogy a kaszinó zilált anyagi viszonyai felett panaszkodunk s honfiai fájdalomunknak ékes frázisokban adunk kifejezést, sokkal jobb és hasznosabb lenne minden alkalommal megtenni azt, a mi kötelességünk.

Az ékesen s kitűnő csinnal feldiszipított táncsteremben még estéli 9 órákor mély csend és némaság honolt, meglévén közönségünknek azon szokása, hogy a 8 órára kitűzött bálban elegendő korainak tartja $\frac{1}{2}$ 10 órákor is megjelenni, mi által az idegenek, kik a helyi szokásokkal ismeretlenek, azon kényelmetlen helyzetbe jöhetnek, hogy másfél óráig kelljen várakozniok, míg a bál csakugyan megkezdődik.

Egyébiránt nekünk semmi kifogásunk, ha valaki ily uton akar érdekeltiséget kelteni személye iránt!

Tehát szomorú némaság honolt a ragyogó táncsteremben, s a méla csendet csak olykor-olykor zavará meg egy-egy fájdalomgazdag nehéz sohaj, mely valamelyik rendező kebléből előtört, a mint összehasonlítást tett az óramutató állása és a közönség létszáma közt.

Végre 9 óra után kezdett a hölgyközönség szállongani; minden kocsizörrenésre nagyot dobbant a rendező bizottság szíve, s a mint a terem lassanként kezdett hölgyekkel megnépesülni, azonképen kezdett a sok hosszúra nyúlt arcz kigömbölyödni. Végre 10 órakor 16 tánczkepes hölgygyel bíránk, 11 órakor a társaság complet volt.

A zene felhangzott és a lehangoltság, mely lidércnyomásként nehezedett a közönség kedélyére, mintegy parancs-szóra eltűnt, hogy helyet engedjen a fesztelen jó kedvnek és folyt a táncz a régi jó időkhez méltó jó kedvvel.

A bál renoméja meg lett mentve, s ha az egylet defecitban maradt is, de a közönség jól mulatott.

Báli szépeink közül különösen ki kell emelnünk a helybeli honvéd alezredes, Kassai F. Dániel két bájos leányát: Emmát és Ilkát, valamint Etelkát. Örömmel üdvözljük társas életünk ezen bájos új alakjait, kik szeretetre méltó módorukkal teljesen kiérdemlik azon tiszteletet, melylyel a városi közönség kitünteti. Jelen voltak: Bocskor Mihályné, Dénes Lajosné, Novák Sándorné, Csizsár Dénesné, Csizsár Imréné, Szöcs Jánosné, ifj. Jancsó Mózesné, Fejér Anna, Szentpéteri Mariska, Nagy Lujza (Sándoré), Simó Vilma.

Mindenféle.

— **Halálozás.** Szabó Gyulát, a kézdivásárhelyi kir. adóhivatal köztisztviselőben álló ellenőrét súlyos vesztesség érte. Héthónapos kis fia, Jenő febr. 1-én reggel tüdőgyulladásban meghalt. Temetése f. hó 2-án d. u. 3 órákor lesz.

— **Fényes álarczos-bál.** A háromszéki „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézet, mely e megye közönsége szívjóságának fényes bizonyítéka, f. évi február 4-én, még ez idő szerint igen kevés alapja gyarapítására, álarczos-tánczvigalmat rendez. Midőn e körülményről városunk és vidékünk áldozatkész közönségét értesítjük, egyuttal szívesen felkérjük, hogy e sajátjuknak tekinthető intézet törekvéseit elősegíteni s e bálban is, hol a hasznos az élvezetessel párosítva leendő, minél számosabban megjelenni szíveskedjenek. A meghívók már szét lettek küldve, s ha valaki akár személyes megjelenésével megtisztelni, akár anyagi segély küldése által nemes szándékunkban gyámolítani akar: a a meghívók meg nem kapása ne tartsa vissza, mert azzal alulirt b. e. bármikor szívesen szolgál. Jelmezzruhák gazdag és új választékban lettek t. Kósa M. ur által e alkalomra megrendelve, s igen jutányos áron adatnak ki használatra. Nevezett kereskedő urnál belépti jegyek is kaphatók. Bálunk a legkedélyesebb álarczos-tánczvigalmakegyike fog lenni. Erős hittel és reménnyel vagyunk, hogy városunk és vidékünk közönsége becses pártfogását ezuttal sem fogja tőlünk megvonni. Adja az ég, hogy úgy legyen! — K.-Vásárhelytől, 1882. január 26. A bizottság nevében Szöcs József polgármester, b. elnök.

— **Nyilvános köszönet.** Folyó hó 26-án a csikszeredai veres kereszt egylet által rendezett fillérestély jövedelme 86 frtot tesz. Ezen összegből a 10 kros belépti díjakból befolyt a pénztárba 62 frt. A szerencsesokásár, fagyalt és kártyapénz 24 frtot jövedelmezett. Fogadja a nagyérdemű közönség a felülfizetésekért hálás köszönetünket, főleg Ferenczy Károly sztkirályi plebánus ur, ki nagylelkűen 5 frttal járult a növegylet pénztárába. Továbbá a közreműködő műkedvelőknek mondunk köszönetét összevágó szép előadásaiért, nem különben a műkedvelő társulat rendezőjének a színi előadás rendezése körül tanúsított szíves fáradságáért. Éltess Jakabné és Benedek Istvánné, rendezők.

— **Nem megvetendő kitalálás** kellett hozzá, hogy a szeredai jégpályát 170 meter hosszú kerületben egy folytában futva, 100-szor kerülje meg valaki egy óra, 6 percz alatt, mint azt e hó 23-án egyik koresolyázó

tette; ő ezen idő alatt 17 klmt. (23 mfd.) utat tett, azaz 35 perc alatt egy kilométert futott. Nálunk is akadnak virtuózok.

— A csikszeredai korcsolyázó-egyletnek január 28-án világitás mellett a jégpályán tartott mulatsága elég jól sikerült. A színes lampionokkal és szurokmécsekkal világitott pályatérén zene mellett sikerült négyesek is voltak. Esés quantum satis. A mulatság két óra hosszáig tartott, melyben nagyszámu korcsolyázó s még nagyobb számu néző közönség vett részt.

— Tűz volt K.-Vásárhelyt a város végén, a torjai uton e hó 1-ére virradólag. A B. A.-féle ház meggyult s fedele elégett.

Szerkesztői izenetek.

A győztes. Allegorikus tárgyához képest a czél — melyet el kellene érjen — nem könnyen kivehető. A „szél és meleg“ harcza későre lép fel. A kivitel nyúlós és meglehetősen „pálinkára van vetve“. Az egészből azt látjuk, hogy írója könnyedén tud verselni. Azért onnan jobbat várunk. Ez nem közölhető.

M. Gy. Somlyó. Ne vedd olyan zokon. A közönséges dolog kölcsönös elnézést és engedékenységet követel. En csak arról felelhetek, a mi az én kezemben fordul meg.

Magy. kir. államvasutak.

Keleti vonal.

MENETREND.

Érvényes 1881. május 15-től.

PREDEAL-NAGYVÁRAD.

Állomások		Gyorsa- vonat 1.	Sze- mely- vonat 3.
Bukarest	Indul	8.15	6.30
Predeal	"	1.09	4.53
Tömös	"	1.33	1.21
Brassó	(Erk.)	2.06	6.13
Földvár	Ind.	2.16	6.52
Apáca	"	2.44	7.23
Kőpecz	"	3.03	7.43
Alsó-Rákos	"	"	8.13
Héjasfalva	"	3.54	10.15
Segesvár	vendéglő (Erk.)	5.07	10.32
	(Ind.)	5.12	10.52
Medgyes	Ind.	6.01	12.06
Kapus	(Elágozás)	6.13	12.24
	(N.-Sze- vendéglő)	6.31	12.30
	(benfelé)	"	"
Tövis	(Elágozás)	7.30	2.06
	(Gy.-Fehér- vendéglő)	7.37	2.26
	(várfelé)	"	"
Kocsárd	(Elágozás)	8.18	3.24
	(M.-Vásár- vendéglő)	8.23	3.34
	(helyfelé)	"	"
Kolozsvár	vendéglő	10.07	5.59
	(Erk.)	10.17	6.24
	Indul	"	"
Nagyvárad	vendéglő	1.45	11.04
	(Erk.)	1.50	11.25
	Indul	"	"
Budapest	Érkezik	7.30	8.45

A vastagabb keretbe nyomtatott számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig számított éjjeli időt jelentik.

PIACZI ÁRAK.

		K.-Vásárhely január 26.	
		frt	kr
Hectoliter	Buza (tisztá)) legszebb	9	—
	) közepes	8	—
	) gyöngébb	7	—
	Buza (vegyes)	7	—
	Rozs) legszebb	5	—
	) közepes	4	20
	Árpa) legszebb	2	—
	) közepes	2	80
	Zab) legszebb	12	—
	) közepes	7	—
Kilóer.	Törökbuza	10	—
	Kása	5	—
	Borsó	1	60
	Lencse	36	—
	Fuszulyka	40	—
	Lenmag	—	—
	Burgonya	—	—
	Marhahus	—	—
	Disznóhus	—	—
	Juhhus	—	—
	Faggyu	32	—

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Január 31.

Magyar aranyjáradék	117.75
Magyar vasuti kölcsön	128.—
M. keleti vasuti államkötv. I. kibocs.	88.50
M. keleti vasuti államkötvény II. kibocs.	108.—
M. keleti vasuti államkötvény 1876. évi	93.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.—
M. földtehermentesítési kötv. záradékkal	95.50
Temes-bánati földteherment. kötvény	95.50
Temes-bánati földt. kötv. záradékkal	95.—
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	96.—
Horvátszlavon földteherm. kötvény	—.—
Magyar szőlődezmá-váltási kötvény	96.50
Magyar nyereség-sorsjegy kölcsön	114.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	108.25
Osztrák járadék papirban	73.40
Osztrák járadék ezüstben	74.60
Osztrák járadék aranyban	91.50
1860. államsorsjegyek	129.50
Osztrák-magyar bankrészvény	810.—
Magyar hitelbank-részvény	278.—
Osztrák hitelintézet-részvény	280.75
Ezüst	—.—
Cs. és kir. arany	5.61
20 frankos arany	9.53
Német birodalmi márka	58.50
London (2 havi váltókért)	119.55
Magyar papíráradék	84.30

Felelős szerkesztők:

T. Nagy Imre, Ifj. Dobay János.

Kiadó tulajdonos:

Szabó Albert.

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdí-Vásárhelyt.